

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

—VENTA: 30 exemplars, 1 pesseta; Un número, 5 cèntims.—Surte a llum los divendres ab tota regularitat.—SUSCRIPCIÓ: Espanya, 1 pesseta trimestre; Estranger, 2.—

ACTUALITATS

Gran serracina carcunda pel gran aconteixement de resultar injutable lo tenir seny ab la fe.

Cada any per aquesta diada prenen ale li liberals, esperant que vingui prompte alló que no pot tardar.

EN L'ATENUE DELS SENYORS

Continuà l'últim dilluns en l'us de la paraula lo Sr. Balagueró pera rectificar, y va ferho menos malament, perque havia tingut una setmana de temps pera pensarshi.

Y digué que 'l socialisme vol subjectar als lleys morals. Si no m' fa dos quartos de lo que ell entent per lleys morals, aquesta rahó 'm fa l'efecte d' un pegat al clatell pera curar los ulls de pols.

Diu que 'ls individualistes volen redimir al obrer, y que aquest té d' apartarse del socialisme, que 'l faria més esclau. Lo qual que proba que 'l Sr. Balagueró ignora que hi haig escola de socialisme individualista, com, per exemple, 'ls anarquistas colectivistas d' Espanya.

L' orador no vol lo despotisme de dalt ni de baix. Home, molt be, tampoch lo volém nosaltres. Y luego diu: lo socialisme es lo despotisme de baix. Pero Sr. Balagueró, encara que vosté siga jove, sab prou pera no deixarse enganar d' aquesta manera.

També va dir lo Sr. Balagueró que vol la menor cantitat possible de govern. Home, tòquila. Com me sembla que la menor cantitat es gens, ja 'ns trobem, després de tant bregar, d' acort en alguna cosa. ¡Ey! a menos que vosté hagi descubert que de govern n' hi por haver menos de gens. En tal cas... ¡me faig dels seus!

Diu que la humanitat atortunadament no està avuy dividida en castas. Es veritat; mes en cambi està dividida en classes, y aixó es lo que tracta d' evitar lo socialisme.

Pero ¿a qui diantre se li ocorreix afirmar que l' esperit del cristianisme es individualista? Vaig y espliquibo a Sant Agustí, que li plantarà pels nasos la seva *Ciutat de Deu*, ahont se patrocina 'l comunisme en tot son esplendor.

Y avuy meteix té tant lo cristianisme d' individualista com jo de milionari y vosté de xino.

També afirma que 'l dia que 's feia la Revolució Social pel socialisme, los socialistes se destruhiran mútuament, sino material moralment, perque ja avuy están dividits. Ja veurà, senyor Balagueró, no 's posi a profeta, perque no hi faria carrera. ¡Está ja tant desacreditat l' ofici!

Pero home, ¡qui dimontri li ha dit que en lo socialisme las familias tinguessen de portar sos malalts al hospital! Vosté deu haver llegit en Fourier y cregut que alló es lo socialisme modern, y com en aquells falansteris tot se feya a toth d' esquella, al en gros y metodisat, las ha enfilades per allí y 'l dia menos pensat li sentirém a dir que 'l socialisme també poss trabas a la renovació de la especie, metodisat las relaciones sexuals y regularisat la feyna de las llevadoras: ¡Home, home! Si a vosté li causan indignación las casas de beneficencia que vosté meteix penja al coll dels socialistas, als socialistas los hi fa tres cosas aixó que 'n diuen beneficencia, desde la antiga y la moderna fins a la que poga venir per sempre més.

Y acabá dihent que comprenia que 'l quart estat fos anarquista, mes no que dongués tot lo poder al Estat.

Y sent anarquia la abolicció del Estat, tal com avuy se comprén, qui entregui aquest bunyol que se 'l menjí y bon profit.

Y s' aixecá a parlar un tal Sr. Domenech.

Comensá invocant lo respecte a totas las ideas, y desseguit afegí que 'ls mals d' avuy provenian de que 'l monarquic consentís en discutir son rey, lo creyent son Deu, lo proteccionista 'l lliure-cambi, etc., etc., y afirmá que era precis no transigir may ab los adversaris pera cada un imposar sas ideas als altres. «Vetaquí, desseguit pensarem nosaltres, una bona manera de predicar la tolerancia a garrotadas.»

Aquí hi ve de motillo alló que un autor modern posa en boca d' un fingit revolucionari en la sarsuela *La Marsellesa*:

«El pensamiento libre
proclamo en alta voz,
y muera el que no piense
igual que pienso yo.»

Y posarem atenció al Sr. Domenech, convenuts de que en materias de socialisme estaria a molta més desbaratada altura que tots sos companys anti-socialistas. Y digué que ell no parlaria al enteniment, sino al cor. Y ho cumplí; no parlá més que al cor... dels burgesos més empedernits. Qui no tanquí 'l cervell escoltant al Sr. Domenech, ja está fresch.

Comensá dihent que 'l socialisme es enemich de la propietat, destructor de la familia y co-

rruptor de la societat. ¡Y no va afegirhi que 'ls socialistas se menjavan las criaturas cruas: Aixó sí que va ferhi gran falta.

Y efectivamente, pera probar aquesta afirmació, va fer nos historia d' Esparta y Atenas uns mil anys abans de Jesucrist, parlant ab un coneixement de causa, al comparar lo comunisme dels espartans, que precisament vivian de la esclavitud dels demes, ab lo socialisme d' avuy, que semblava aquest senyor enterar de las cosas d' aquest mon pels habitants de la lluna.

Després, també pera combatre al socialisme, citá a tants comunistas com deu haver conegut en los seus llibres, deixantlos pitjor que reveient estrafalari quan cau a las nostras mans. Per supost, sempre afirmant, pero may demostrant. En Fourier, Moro, Campanella y Saint Simon, quedaren espillats entre sas mans; mes no mentá al prototipo dels comunistas, al autor del *Viatje per Icaria*, al virtuós Cabot.

Pero ¡qué dimontri pot entendre de socialisme modern un home que creu que aquesta doctrina proclama la repartició de la terra!

Y qué 's pot esperar d' un auditori com lo del Atenue Barcelonés, que 's dona tó d' il·lustrat y aplaudidels barbaritats com las que sentava 'l Sr. Domenech, al dir que 'l socialisme destrueix la familia perque la Luísa Michel va desgrenyada pels carrers de París, y que entent la igualtat per la repartició dels bens, consagran aquella propietat, y tornaotla a repartir quan tornés a aglomerarse?

Ja feu be 'l Sr. Domenech, al comensar, de dir que no parlaria a la inteligencia dels oyents! Tant es aixó cert, que, com no podia menos de succehir, en mitj dels repetits ¡muy bien! del auditori que 's recreava las orellas escoltant al eloquent orador, se sentian molt sovint alguns ¡muy mal! d' aquells que també interessavan lo cervell en aquella discussió.

Lo Sr. Domenech té gran facilitat de paraula y usa un llenguatge florit, que sovint degenera en empalgós. Mes a pesar de que portava molt ben estudiada la lliçó, va succehirli un fracás imprevisit, com es natural ab qui 's fica en questions que no coneix y ha acabat la lliçó estudiada. Lo Sr. Domenech portava estudiad un tros de discurs ab lo qual se creya arribar a las onze, hora en que te d' aixecarse la sessió pera continuarla al dilluns vinent. Pero li succehi que acabá la materia estudiada mitja hora abans, y no coneixentse en aquell terren, se cregue prou apte pera continuar, y tirá al dret. ¡Ni may ho hagués fet, que molt hi hauria guanyat!

Y digué: «Vaig a probar que 'l socialisme es lo destructor de la familia.»

A nosaltres allavoras se 'ns estiraren las orellas fins a sembrar un soci dels que deyan ¡muy bien! y esperarem los arguments del orador, ben segurs de que tots los que presentés podrian embolicarse ab una fulla de pi.

Y comensá a pintarnos las excelencias de la familia. Pausa. Conformes, home, endavant. Y ell torná a dir que la familia es lo bálsam de totas las llagas, lo be de tots los mals, l' oasis del desert, la canya que 'ns sosté, la sombra que 'ns alenta, lo sol que 'ns dona vida, etc., etc., etc. Altra pausa. Be, home, convingut; pero havém quedat en que vosté probaria que 'l socialisme vol destruhir tot aixó. Si, sí, ¡ja vent!

Després de tornar a nadar sense carbassas un parell de minuts, comensant ja a ridiculisar la familia a copia de enlayraria, la inspiració li va fer llufa del tot, y no sabent què dir al auditori, se girá al president y li demaná que 'l deixés continuar un altre dia, perque 's trobava malament. ¡Tableau! ¡Y per aixó 'ns feu estar un quart escoltant sas divagacions sobre la familia! Vaja, en la sessió vinenta no porti la lliçó curta, que aixó 'l posa en descubert, y 'ls del ¡muy bien! se desconsoan, y 'ls del ¡muy mal! no hi quanyan res.

Fassi acopi d' aquell argument dels hospicis, hospitals, maternitats, etc., al en gros, obligant a tothom a anarhi; digui també que l' Estat pendrà 'ls fills als pares pera educarlos; que la poliandria y la poligamia será obligatoria per tothom; digui tantes aquestas y pitjors barbaritats sobre 'l socialisme, y pot estar segur de ferse aplaudir furiosament de tots los que al sentir parlar de tals ideas se 'ls posa la carn de gallina, pero també pot tenir ben segur que 'ls homes pensadors dirán de vosté que s' ha cregut que tenint verbositat y sans façón ja reunia prou coneixements pera pendre part en la discussió del problema social, que tant preocupa

als verdaders pensadors com té sense cuydado als que no saben jutjar las cosas més que per las apariencias.

CARTA DE FORA

San Lorenzo de Hortons 26 enero de 1887.
Señor Director del Periódico LA TRAMONTANA.

En el número 292 de LA TRAMONTANA correspondiente a veintinueve enero corriente se permite columpiar al párroco de este pueblo suponiendo haber escandalizado con actos que la moral reprinde a dos niñas de quince años haciéndolas subir al campanario pero que se guarda muy bien de nombrarlas y de que tal vez mantiene relaciones ilícitas con la Maestra pública del mismo pueblo. Lo que un tal Gil le escribe desde esta de Hortons en el indicado sentido, es falso, absolutamente falso, y en su consecuencia los firmantes a quienes se ha atacado de una manera tan injusta, le exigen porque la Ley a ello les autoriza, que inserte en su Periódico LA TRAMONTANA, este mentis que damos a sus palabras. Además le invitamos a que pruebe tales calumniosos asertos en el bien entendido que de no hacerlo, estamos dispuestos a reclamar en justicia contra aquellos que se han permitido atentar a nuestra honra personal lanzado a su publicidad acusaciones que por no ser ciertas en manera alguna podemos aceptar.

Esperan que V. inserte estas líneas en su Periódico LA TRAMONTANA, y desmienta lo que debe constarle ser una calumnia.

El Párroco Regente de Hortons, Pablo Cáliz, pbro. — Sra. Maestra de Hortons, Carlota Torrens.

Pocas paraulas nos bastarán pera contestar a aquest parell de subjectes.

En primer lloch, las acusaciones que en la correspondencia publicada 's referian a la maestra eran perque al donar ensenyansa feya distincions entre las fillas ó parentas de liberals y las otras noyas, y a tal acusació no contesta la aludida, lo qual ve a confirmar lo que deya la carta, y en cambi se las enfila ab relaciones ilícitas, que nosaltres no havém sapigut veure. ¡Volen fer lo favor d' explicarnos lo serafic rector y la simpática maestra per qué han tingut tant y tant la cóia la palla en aquest assumpto!

En quant a si es ó no cert lo fet del campanario, ja deu suposar mossen Pau que a la redacció no li consta, perque no pot haverho vist; mes tenim de triar entre ell y 'l que 'ns respongué de la noticia sobre qui pot ser més veridich en aquest cas, per nosaltres la elecció no es gens dubtosa.

Y trobo molt estrany, Sr. Pau, que havent lo Bruzi—suposo que parlant per boca de ganso—donat la noticia de que vosté 'ns havia enviat junt ab sa carta (y de la maestra, evl) una protesta contra nostra correspondencia, firmada per lo bo y millor d' Hortons, fins avuy encara no s' hagi donat a llum la tal protesta. ¿Es que li ha fet llufa aquest recurs? Home, ho sento, perque hauriam passat un bon rato analisant la tal protesta.

¡Ah! Respecte a alló de la amensassa dels tribunals, estém curats de sustos y coneixém tots las manyas de las reverencias, desde la pacífica fins a la cabecillesca.

En fi, mossen Pau, aquell Gil que tant li cou ja li explicarà alguna cosa la setmana entrant, y si vosté hi té res que dir torni a escriure, que nosaltres, com a bons liberals, tot li insertarem d' arrós pera que poga defensarse, y sempre 'ns complaurá que tot un sacerdot católich en actu tervey proporcion original a un periódich tan excomunicat com LA TRAMONTANA.

DISPRESSAS

L'extragulo juvenet
que de Tenorio vestit
pels carrers va presumit
pensantse fer molt goiget,
ja siga fentse brasset
ab una noya, ó fumbó
anar sol ab pas ayrós
y ab la mà al puuy daurat
de la capsa que ha flogat,
¡eh, eh, eh! y que es graciós!

La dona de mitja edat
tranquillessa y xivotosa,
que posantse una carota
esbronca a 'n algun casot,

La exposició de Barcelona fa ayguas, y va una comissió de nostre Ajuntament a la Cort pera veure si allí li podrán donar una mica de esperit.

Jo crech que entre tots farán una barreja que resultarà pitjor que 'l vi de sis del Ninot.

Allò dels comptes tan crescuts dels gastos de bolados del Congrés dels diputats, que fa duas ó tres setmanas ne parlavem, encara dona joch á Madrid d'una manera desastrosa, y fins la Cambra ha tingut de celebrar sessions secretas pera ocupar-se del assumpto.

No es estrany que aquesta qüestió hagi resultat empalagos.

Com es tan doïsa y n'ha xuclat tanta gent!

LA MEVA DONA

No es rossa, ni morena,
ni baixa, ni gens alta,
ni grossa, ni molt prima,
ni de nas llargh, ni xata.
No es bona, ni es dolenta,
ni avera, ni gens rata,
ni feta, ni coqueta,
peluda, ni pelada.
No es jove, ni molt vella,
ben feta, ni esguerrada,
ni té cap pich de boia,
ni té cap toth de sabia.
Això es una delícia!
es una excepció estranya...
ja ho veig, mes té un defecte...
es que m'vol dir las calsas!

JOAQUIM AYNS RABELL

Sr. Director de La TRAMONTANA.

Vilves 6 de Febrer de 1887.

Estimat confrare: Vos, que os havéu dignat pendre candela en los dits y fets del apostòlich rector de Vilves; gran sorpresa m'ha causat lo llegir aquella carta escrita sens dubte ab la sal que 'l mossen aladit va deixar de posar á la porta de la casa del pobre mestre lo dissapte sant, cosa que de molt antic ve fentse. Avuy donaré algun dato més als llegidors de La TRAMONTANA, pera que pugan apreciar millor al dit pare reverent.

Vagin escoltant:

D'ensá que 'l poble de Vilves té la honra de albergarlo, quan ja la Blosera negra ha deixat de mermar los camps de Castelló de Tor, Butsenich y Sosas, nos trobem que Vilves sembla un mercat de Calaf. Las malas lengüas van dihent que n' es la culpa lo senyor rector; jo crech que 'l sant varó lo es y no lo es. Figuris que ell consent que de la abadia ne digan lo casino, que deixa dir unas cosas com un temple, porque á la abadia han vist ballar y renillar á unas deu donas ab uns barretots fentne la burla del mestre, arcaide y regidor. Jo no sé quins manera d'oració deuen fer, que de vegadas dura dia y nit. Som en un mon tan estrafalari, que un ja no pot fer cas de res!

Lo pobre mestre se va queixar varias vegadas al senyor bisbe de Lleyda fentse eco de las malehidas murmuracions, y veliaqui que 'l senyor rector se posá tan esferehit al rebre un ofici de la autoritat eclesiástica, que en acabat lo rosari pegá una llambregada á la iglesia pera veure si estavan l'arcaide y regidor, y com no 'ls hi ve-jé, sortí ab una cosa pegant cops á terra, que semblava 'l capità Menava. Trobá l'arcaide al mitj de la plassa y sembla que n'hi va dir quatre de frescas, ensenyantli un bastó ab un ànima (no del altre mon), y vingá fer la comedia devant del senyor arcaide, pariant d'una manera que no ho ensenya cap libre. Aixó promogué tal exbalot, que 'ls que bevián copas, fumavan paros y menjavan cireres pera obtenir la salvació no sé si del cos ó del ànima, estavan tan decidits que 'l poble semblava posat en batalla. Algun heretge deya que mossen Borres devia recordarse de quan demanava caritat per la patria y per Deu en la alta montanya d'Aragó mentres durava la guerra civil. Figuris si aniria calenta la cosa, que tingué que acudir la Guardia civil, y com no 's pogué agafar al qui

insultá á una autoritat y á un funcionari públich, fou agafada la canalla, y preguntats digueren que 'ls feya cantar mossen Isidro, lo rector.

Jo no ho crech pas. Home de Deu, ahont aniriam á parar, si hi havia ministres del altar capassos d'armar unas serracions com aquesta! Gregui, germá Director, que tot aixó son farsas del diable y res mes, puig lo senyor rector de Vilves es un sant crisó com molts d'altras.

Ego Sum.

Ab gran solemnitat se feu á Granallers la setmana passada l'entierro civil d'un noy, assistint á la cerimonia tots los alumnos de la escola laica, y fent discursos en lo cementiri los ciutadans Litran y Fontcuberta.

Avant y fora, esquilant llana.

Los ensotanats de Vilanova y Geltrú están més entusiasmas que un bitxo.

Lo dia d'en Blay, ab motiu de dir quatre llatinadas al golosos que portavan fruitas á benehir, se enfiá mossen Tòtal al cubell de cal Anton, y allí, Roig com un perdigot, que semblava que la sanch de Deu li hagues pujat al cap, tira varias guitzas als lliure-pensadors y á las escolas laicas, arribant ab sa eloqüencia fins á fer plorar més d'un ull á varias beatas.

Aquesta oratoria sagrada, pera fer millor efecte, tindria d'anar companyada de salvas d'artilleria.

Las ánimas dels feligresos de Cornellá ja tornan á ballar d'alegria pitjor que un sarau-hista en Carnaval, porque al fi han donat pastor definitiu al remat d'aquell poble.

Molt manso diuhem que s'presentá 'l nou rector á pendre possessió del corral, y fins feu concebir esperansas de que fora tolerant, per una rara excepció de la regla general; pero fillets de Deu, arriba 'l dia de Sant Blay, y al saber que aquell dia la iglesia estava plena porque era costum donar una candeleta á cada feligre, y en cambi 'ls demes dias no s'hi acostavan los espectadores devots, los hi clavá pel bigotis talis boniquesas misticas tractantlos de criminals y pocas vergonyas, que n'hi havia pera fugir y no parar fins á la porteria de Sant Pere.

Després probá també de sermonejar, y no va faltarli la indispensable letanía contra las escolas laicas y 'ls liberals, etc., etc.

Vamos, en definitiva, que 'l mossen Tomás, rector nou, val tantas pelas com lo rector vell y tants d'altras.

Y es dels que promet proporcionarnos materia sovint pera ocuparnos d'ell.

Una guspissims esposa del Senyor que toca va l'orga en lo convent de Montbrío, no contents de tocar aquell instrument, tocá... 'l dos ab lo fill del fuster del convent, lo qui tocá luego las conseqüencias de certs drets que sol tocavan á Jesucrist.

Ay Senyor, ¡y quin barret de copa que necessiteu entre totas vostras donas!

Lo rector de Sant Llorens d'Hortons aquestos últims dias s'ha desfogat desde 'l cubell del Esperit Sant contra La TRAMONTANA, llevant cada crit y cada excomunió pels que llegissen nostre excomunicat periòdich, que feya venir tremolor als feligresos més forts y feya caure en basca als més mansos.

¡Ay mossen Pau, que n'er d'espavilat! No n' ve poch de be aixó del infern pera atemorisar als llanús ¡eh que sí!

Però creguim, moderis, sino á lo millor lo diable li pot donar un que sentir.

Un periòdich de Madrid conta que al palau bisbal hi ha hagut una reunió magna de carca-

tòlichs, y que ab tal motiu se paria d'una projectada conspiració, y que...

Alto, que jo no soch capellá, ni ganas. Y per lo tant no puch ficarme en aquestos camins sens perill d'esgartinxarme ab lo fiscal.

Mossen Valeri, desde la buyola mística de Maigrat, se queixa contra 'ls membres podrits del poble.

Entenemnos, pare reverent: ¿paria acás per dolorosa experiència?

Dos seminaristas de Saragossa diuhem que han descubert lo moviment continuu.

Ja se quin serà: lo ball de Sant Victor.

Es 'l únic moviment que son capassos de descubrir.

A dos mesos y un dia de presó ha sigut condemnat per la Audiencia de Puerto Príncipe un tal Bastard, capellá d'ofici.

¿Que quin delicte havia comés?

No val la pena: profanació de morts.

Com los reverents no temen res de l'altra vida!

ANAGRAMA-CONVERSA

—La está total, Concepció,
la meva comissa? —SÍ.

—¡La tinch desada! —Ea xili

á la total del país! —Qui hi ha anat?

—¡Qui hi ha anat? —Vosté y jo

ara ho acabem de dir!.

J. STAMAS.

TRENCA-CLOSCA

Acostumal

Combinar aquestas lletres de manera que donguin lo títol d'una obra molt aplaudida.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 8 = Consonant.
- 6 5 = Nota musical.
- 6 3 4 = Objecte de pescador.
- 6 7 3 = Nom de dona.
- 4 7 3 1 = Carrer de Barcelona.
- 3 6 7 3 1 = Carrer de Barcelona.
- 3 3 7 6 5 8 1 = Nom d'home.
- 1 3 4 5 6 7 8 = Politich espanyol.
- 6 7 4 3 8 1 7 = Paper del poble.
- 6 4 7 3 2 = Nom de dona.
- 6 4 7 3 = Nom d'home.
- 6 2 4 3 = Una gran capital.
- 6 2 4 = Licor.
- 3 2 = Nota musical.
- 1 = Consonant.

J. MORA.

SOLUCIONS

¿ LAS CAMBIAS DEL NÚMERO PASAD

- MUDARAI — Dou, Nou.
- TRENCA-CLOSCA — Taronjeta.
- LOGOGRIFO — Com més cases més pisos.

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 4

CORRESPONDENCIA ADMINISTRATIVA

- J. E. (Maigrat).—Queda fet l'augment que indica.
- J. G. (Capellades).—Rebuda los sellos. Queda suscrit.
- J. V. (Alcover).—Queda fet l'augment en son pedido.
- B. C. (Sallent).—Queda rectificat son pedido.

LA TRAMONTANA

PERIÒDICH POLITICH YERRELL

ILUSTRAT AB CARICATURAS

Suscripció: 1 pesseta trimestre, pago adelantat

Al que se suscriba per un any, se li regalará un exemplar del libre Estudios filosofico-sociales, original de J. Llunas.

Número solt, CINCH cèntims

LA REVOLUCIÓ

Se ven á Barcelona en los kioscos de la Rambla y á fora en casa dels correspondals de La TRAMONTANA.—Enviat directament l'import a nostra Administració, també s'hi remeten exemplars suscritos pel correu.

Preu DOS rais